

Κύπρ. ἀλλά σύνηθ. καὶ Καππ. (Άνακ.) Πόντ. (Άμισ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) ἀλε Καππ. λάγι Αθῆν. λάι Σέριφ. Σῦρ. μαλλάι πολλαχ. καὶ Πόντ. (Χαλδ. κ. ἄ.)

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἀλλάγιον = συναλλαγή, συνάλλαγμα, ἀνταλλαγή, μοῖρα στρατοῦ. Πβ. ΣΨάλτην ἐν Αθηνᾶ 27 (1915) Λεξικογρ. Αρχ. 99 κέξ. Τὸ μαλλάι μόνον ἐν συνεκφορᾷ. Ἰδ. κατωτέρω.

A) Ούσ. 1) Ἀλλαγὴ φρουρᾶς Κύπρ. 2) Ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἔκτελεῖται ἐξ ὑπαμοιβῆς ἐργασία τις, μάλιστα ἡ ἀλώνιστικὴ Κάρπ. Κέρκ. : Ἐκαμε τὸ ἀλλάι του, ἂς μπῆ κι ἄλλος νὰ τὸν ἀλλάξῃ (διήνυσε τὸν ὀφισμένον δι' αὐτὸν χρόνον τῆς ἐργασίας) Κάρπ. Ἡρθε κι ὅλας τ' ἀλλάγι μου (δι' χρόνος καθ' ὃν θὰ ἐργασθῶ διαδεχόμενος τὸν πρὸ ἐμοῦ ἐργασθέντα, ἡ σειρά μου) Κέρκ. 3) Ὁμιλος, διμάς διαδοχικῶς ἐργαζομένων Κάρπ. : Κάμετε ἔναν ἀλλάι (συγχροτήσατε ἔνα ὅμιλον ἐργατῶν διαδοχικῶς μελλόντων νὰ ἐργασθοῦν) Κάρπ. 4) Ὁμάς ἐν γένει, πλῆθος, ἀγέλη σύνηθ. καὶ Πόντ. (Κερασ.) : Ἔν' ἀλλάιν μιθυσμένοι Λυκ. (Λιβύσσ.) Ἔναν ἀλλάι γραιᾶς Ρόδ. Ἔν' ἀλλάι πέρδικος Κύπρ. Τ' δρτίκια ἀλλάγια ἀλλάγια δᾶβαινοντε (ἀλλάγια ἀλλάγια=καθ' διμάδας) Κερασ. Τ' ἐμὸν τ' ἀλλάγιν (ἡ διμάς εἰς ἦν ἀνήκω, ἐπὶ παιδιῶν) Κερασ. || Φρ. Ἐφαεν ἔναν ἀλλάι ξυλὲς (ἐδάρη) Χίος Τοῦ δωκεν ἔναν ἀλλάγιν (τὸν ἔδειρεν) αὐτόθ. Τοῦ δωκεν ἔνα ἀλλάι καλὸ (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Ανδρ. Τοῦ παιξεν ἔναν ἀλλάι (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Κρήτ. || Γνωμ.

Ο λαγὸς ἀλλάι θέλει, | 'ς τὸ τσικάλι λίγους θέλει (ὅπως ἀγρευθῆ χρειάζονται πολλοί, ἀλλὰ διὰ νὰ φαγωθῇ δόλιγοι) Κρήτ. β) Φορὰ Αθῆν. : Δέκα λάγια τὴν ήμέρα.

5) Μοῖρα στρατοῦ συνοδεύοντα τὸν ἄρχοντα, τάγμα Καππ. (Άνακ.) Λυκ. (Λιβύσσ.) Πόντ. (Κερασ.) 6) Ἐν γένει πρόσωπα ἀνήκοντα εἰς τὴν ἀκολουθίαν τινὸς Κρήτ.

7) Τὸ σύνολον τῶν ἐν στολῇ ἀνθρώπων, πομπὴ πολλαχ. καὶ Πόντ. (Άμισ. Τραπ. κ. ἄ.) : Ὁ βασιλέας πρόσταξε νὰ παιξοντε σαΐττες καὶ νὰ ποίσοντε ἀλλάι Άμισ. 8) Κατὰ πληθ., ἐνδύματα καινουργῆ ἐορτάσμα καὶ μάλιστα τὰ φορέματα τοῦ γαμβροῦ, τὰ ὅποια τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου μετὰ μουσικῶν ὁργάνων φέρουν κρατοῦσαι αὐτὰ κόραι ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ γαμβροῦ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης Λυκ. (Λιβύσσ.) Μεγίστ. Νίσυρ. Χίος (Νένητ.): Ἄσμ.

Τὰ ρεῦχα μου, τ' ἀλλάγια μου, βούλ-λα μαζέψετέ τα (μοιρολ.) Μεγίστ.

Κοιμήθου κ' ἡπαράγγειλα 'ς τὴν Πόλιν τὰ καλά σου, 'ς τὴν Βενετιὰν τ' ἀλλάγια σου κι τὰ διαμαρτικά σου Λιβύσσ. Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. Ιμπέρ. καὶ Μαργαρ. στ. 438 (ἔκδ. Σλάμπρου σ. 264) «φέρουν ἀλλάγια θαυμαστά, χάσδια χρυσωμένα» 9) Κατὰ πληθ., ἡ γαμήλιος στολὴ τῆς νύμφης Νίσυρ. : Μεγάλα ἀλλάγια. 10) Τὸ πρὸς ἀλλαγὴν νομισμάτων διδόμενον κέρδος, ἐπικαταλλαγὴ Στερελλ. Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. ΣΨάλτην ἐν Αθηνᾶ 27 (1915) Λεξικογρ. Αρχ. 101. 11) Ἀνταλλαγὴ (Ἐβδομ. 6,27,8): Τὰ ἔκαμα ἀλλάι μὲροζόλια.

B) Ἐπιφρηματ. 1) Ὁμοῦ Κάρπ. : Ἀλλάι πορπατοῦσιν. || Ἄσμ.

Σιρατιώτης καὶ πραματευτής σὲ μὰ ταβέρνα πίνοντ, ἀλλάι τρών καὶ πίνοντο καὶ ουχικονβεντιγάζοντ.

Ἐνίστε συνεκφέρεται ἡ λ. μετὰ τοῦ μαλλάι, τὸ δόποιον είναι αὐτὸ τὸ ἀλλάι μετὰ προθετ. μ καὶ σημαίνει ὅλοι διμοῦ πολλαχ. καὶ Πόντ. (Χαλδ. κ. ἄ.): Νὰ κάτωμε ἀλλάι μαλλάι Χίος Ἀλλάι μαλλάι ἐδέβαν πλάν (ἀνεχώρησαν)

Χαλδ. Συνών. μαζί. 2) Παραπλεύρως Κάρπ.: Ἀλλάι εἰν' τὰ σκάμματα μας (οἱ ἀγροὶ ήμῶν). 3) Πλησίον Πελοπν. (Λακων.) : Αὐτὸς εἶναι ἀλλάι. 4) Πέριξ Πελοπν. Τῆλ.: Ἀλλάι ἀλλάι τ' ἀλών (πέριξ τοῦ ἀλωνίου) Πάρ. (Λευκ.) || Ἄσμ.

Ἄντικρυα σου 'ναι χρουσοφός κι ἀλλάι σου μαστόφοι Τῆλ. 5) Ὅστερον, ἔπειτα Πελοπν. (Λακων. Μάν.): Ἀλλάι ἀπὸ τὴν δεῖνα ἥρθε ἡ δεῖνα Μάν. Ἐρχεσαι ἀλλάι Λακων. 6) Ὡς ἐπιφών., προσταγὴ πρὸς τοὺς ἀροτῆρας βοῦς διὰ νὰ στραφοῦν ἀντιθέτως Κίμωλ. Σέριφ. Σῦρ.: Λάι μέσα! Σέριφ.

Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀλλάγια καὶ ὡς τοπων. Χίος

ἀλλαιςω Σῦρ. λαῖςω Σέριφ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλλάι.

1) Ἀλλάσσω στροφὴν τῶν βιῶν κατὰ τὸ ἀλώνισμα, στρέφω αὐτοὺς ἀντιθέτως Σέριφ.: Λάισε τα τὰ βόδια τὴν ἄλλη báda. 2) Φωνάζω πρὸς τὰ ἀλωνίζοντα ζῷα ἀλλάι!, ἦτοι παρορμῶ ταῦτα πρὸς ἀλλαγὴν στροφῆς Σῦρ. 3) Πλήττω τινὰ Σέριφ.: Θά σε λαῖσω! Συνών. δέρνω.

ἀλλαιηδς ἐπίθ. Πελοπν. (Λακων.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλλάι.

Ο ὕστερον ἀλλου γεννημένος, δι μετ' ἀλλου γεννηθείς.

ἀλλακάππα ἐπίρρο. Ἀνδρ. Κεφαλλ. Σάμ. Στερελλ. (Αίτωλ.) κ. ἄ. —ΑΣακελλ. Ἐγχειρ. ἀρμενιστ. 265.

Ἐκ τοῦ Ἐνετ. allia carpha.

1) Ἀντιστρόφως, ἀντιθέτως Ἀνδρ. Σάμ. κ. ἄ.: Ἀναποδογύρισένει ἡ βάρκα, τὴν πῆρε ἀλλακάππα (ἐνν. δι ἐπιβάτης, ἦτοι ἀνετράπη ἡ λέμβιος καὶ ἐκάλυψε τὸν ἐπιβάτην) Ἀνδρ. || Φρ. Τοὺ πῆροι ἀλλακάππα (ἐνν. τὸ πρᾶγμα. Ἐξέλαβε τὸ πρᾶγμα ἀντιστρόφως) Σάμ. Ἡ λ. εἶναι ἐν χρήσει καὶ ὡς ναυτικὸς ὅρος ἐπὶ πλοίου ἀνακόπτοντος τὸν δρόμον αὐτοῦ καὶ στρέφοντος τὴν πρῶθαν πρὸς τὴν φορὰν τοῦ ἀνέμου ΑΣακελλ. ἔνθ' ἀν. 2) Οὐχὶ σοβαρῶς, μὲ ἀδιαφορίαν Κεφαλλ.: Τὰ παίρνει δῆλα ἀλλακάππα. Παίρνει τὴ δουλειά - τὴ γονιβέδα ἀλλακάππα 3) Αἰφνιδιαστικῶς Στερελλ. (Αίτωλ.): Τοὺ πῆραν ἀλλακάππα κι δὲ μπόριοι νὰ εἴπῃ τίποντα.

ἀλλαμα τό, ἀλλαγμα Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Πελοπν. (Άρκαδ.) κ. ἄ. —Λεξ. Βυζ. ἀλλαμα σύνηθ. ἀλλαγματ Πόντ. (Άργυρόπ. Κερασ. Οἰν. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) ἀλλαματ Κύπρ. ἀλλασματ Πόντ. (Τραπ.) λ-λάμα Σύμ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἀλλαγμα. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ. Τὸ ἀλλαμα καὶ παρὰ Μεουρός.

1) Μεταβολή, τροπή, ἐπὶ τοῦ καιροῦ καὶ τῶν φάσεων τῆς σελήνης Πόντ. (Κερασ. Χαλδ. κ. ἄ.): Ἀπάν 'ς σοῦ καιροῦ τ' ἀλλαγματ (κατὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ καιροῦ) Κερασ. 'Ση φεγγαρᾶ' τ' ἀλλαγματ θᾶ καλύνη δι καιροῦ αὐτόθ. 2) Ἀνταλλαγὴ, μάλιστα ἐπὶ νομισμάτων Αθ. Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) κ. ἄ. —Λεξ. Βυζ. 3) Ἀντικατάστασις σύνηθ. καὶ Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.): Θέλοντ αλλαμα τὰ δόντια τῆς μηχανῆς. Θέλει ἀλλαμα ἡ κλειδαρεῖ τῆς πόρτας σύνηθ. Τοῦ λωματίων τ' ἀλλαγματ (τῶν ἐνδυμάτων κττ.) Τραπ.

3) Ἀντικατάστασις παλαιῶν ἐνδυμάτων διὰ καινουργῶν καὶ έορτασίμων Κάρπ.: Ἄσμ.

"Ἄς εἰν' ἡ ὥρα ἡ καλὴ τώρα 'ς τ' ἀλλάματα σου κι ὥστα νὰ στέκου τὰ βουνά νὰ στέκῃ τ' δυομά σου

ίδεται κατὰ τὸν στολισμὸν τῆς νύμφης). Πβ. ἀλλάζω 3 β. γ) Ἰδίᾳ κατὰ πληθ., ἡ στολὴ τῆς γυναικὸς Λυκ. (Λιβύσσ.) Πβ. ἀλλάτι 9.

ἄλλαμανιάτα ἐπίρρ. σύνηθ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑθνικοῦ ὄν. *Μανιάτης*. Κατὰ τὸν τρόπον τῶν κατοίκων τῆς Μάνης, ώς συνηθίσουν οἱ Μανιάται, κυρίως ἐπὶ ἔκδικήσεως μετὰ μακρὸν ἐπερχομένης.

ἄλλαματένιος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀλλαματένος Σύμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλλαματα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλέντος.

Ο ἐνδεδυμένος ώραια καὶ καινουργῆ ἐνδύματα.

ἄλλαματίδι τό, Σύμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλλαματίδι.

Ἡ διὰ λαμπρῶν καὶ καινουργῶν ἐνδυμάτων μετένδυσις. : *Μωρὲ ἀλλαματίδι ποῦ τό χει αὐτὴ σήμερο!*

ἄλλαμπάντα ἐπίρρ. ἀμάρτ. ἀλλαπάντα Κύπρ. κ. ἀλλαπάδα Κεφαλλ. κ. ἀ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *alla banda*.

Ἐγκαρδίως, εἰς τὸ πλευρόν, ως ὅρ. ναυτικός : Φρ. "Ορσ' ἀλλαπάντα! (ἐπιφώνησις πρὸς τοὺς ναύτας κατὰ τὴν ἀναστροφὴν τοῦ πλοίου) Κύπρ.

ἄλλαμπάντα ἡ, "Ηπ. (Δρόβιαν. Πωγών.) ἀλλαπάντα Θήρ. Κύπρ. Λέσβ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Νάξ. (Απύρανθ.) "Ηπ. ἀλλεπάντα Χίος

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἀλλαματίδι.

1) Ἀναστάτωσις, ἐπανάστασις, ἀνωμαλία "Ηπ. (Δρόβιαν. Πωγών.): *Tὸν καιρὸν τῆς ἀλλαπάντας* (τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821) Πωγών. Φέτο εἶναι καιρὸς τῆς ἀλλαπάντας (οὗτο ἐλέγετο κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Βαλκανιούρικου πολέμου τοῦ 1912) αὐτόθ. 2) Αὔστηρὰ ἐπίτληξις Κύπρ. Λυκ. (Λιβύσσ.) 3) Ἀποχωρητήριον, ἀφοδευτήριον (τὸ εἰς τὴν μπάνταν κείμενον) Θήρ. Λέσβ. Νάξ. (Απύρανθ.) Συνών. ἀναγκαῖο, ἀπόπατος, μάντρα, μέρος, πόρεψι, χρεία. 4) Ἡ ὑγρὰ κόπρος τοῦ ἀποχωρητηρίου (ἐκ τοῦ περιέχοντος τὸ περιεχόμενον) Χίος

ἄλλαμπονύρδον ἐπίρρ. ἀμάρτ. ἀλλαμπονύρδον Θήρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀλλὰ καὶ τοῦ οὐσ. μπονύρδος.

Ἄτακτως, ἄνω κάτω: *Tὸ μάθημά του τό πε ἀλλαμπονύρδον*.

ἄλλαμπονυρέζικος ἐπίθ. σύνηθ. ἀλλαμπονυρέζικος Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀλλαμπονυρέζος.

Ἀκατάληπτος, ἴσυγκεχυμένος, μόνον κατ' οὐδ. πληθ. ἔνθ' ἀν.: *Μιλεῖ ἀλλαμπονυρέζικα. Αὐτὰ ποῦ λέσ εἶναι ἀλλαμπονυρέζικα σύνηθ. Συντυχάν-νει τῶι δικεβάζει ἀλλαμπονυρέζικα Κύπρ.*

ἄλλαμπονυρέζος ἐπίθ. σύνηθ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀλλὰ καὶ πιθανῶς τοῦ γεωγραφικοῦ ὄν. *Livorno* (Νεολατιν. *Liberum*) κατὰ τὰ εἰς -έζος ἑθνικά, οἷον: *Μιλανέζος, Σκοτσέζος* κττ.

άλλαξιά

'Αλλόκοτος, παράδοξος: *Αὐτὸς εἶναι ἀλλαμπονυρέζος, δὲν εἰν'* ἀνθρωπος σύηθ. || Φρ. "Οταν μὲ μεταϊδῇ, ἃς μὲ γράψ' ἀλλαμπονυρέζο (οὐδέποτε θά μὲ ἵδη) πολλαχ.

ἄλλανόβα ἐπίρρ. σύνηθ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἰταλ. ἐπιθ. πονο.

Κατὰ τὸ νέον, ἥτοι τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ παλαιόν, τὸ Ἰουλιανὸν (εὐχρηστος ἡ λ. πρὸ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου): "Εφύγαμε 'ς τοῖς τόσες τοῦ μηνὸς ἀλλανόβα. Πβ. *ἀλλαγ-γκρέκα, ἀλλαφράγκα.

ἄλλαξιανά ἐπίρρ. Κύπρ.

Ἐκ τῆς ἀορίστου ἀντων. ἀλλος καὶ τοῦ ἐπιρρ. ξανά.

"Αλλην φοράν, δευτέραν φοράν, πάλιν: *Μὲν μὲ δέοης τῶι ἀλλαξιανά ἐν τὸ κάμνω!* (μὲν = μή) || "Δσμ.

"Αντάμωσά της τοῦ εἴτεν μου, ἀλλού προξένεια πέμπεις τῷ ἀλλαξιανά πῶς μ' ἀγαπᾶς καρτδίν μου ἐμέν τὰ μέν της (ἐνώπιόν μου νά μήν το εἴπης).

ἄλλαξιαφεντία ἡ, Ζάκ.

Ἐκ τοῦ φ. ἀλλάζω καὶ τοῦ οὐσ. ἀφεντία, δι' διδ. ἀφεντιά.

Μεταβολὴ αὐθεντίας, κυριαρχίας.

ἄλλαξι ἡ, Θήρ. κ. ἀ. —Λεξ. Βλαστ. ἀλλαξ' Θράκ. (Άδριανούπ. Alv.)

Ἐκ τοῦ μεταγν. οὐσ. ἀλλαξιά.

1) 'Αλλαγή, ἀνταλλαγή Θράκ. (Άδριανούπ. Alv.): *Πῆγαν 'ς τ'ν ἀλλαξ'* (ἐπὶ τῶν μεταβαινόντων ἀλλαχοῦ πρὸς ἀνταλλαγὴν ἐμπορευμάτων, οἷον πίθων, σανίδων κττ. διὰ σίτου) Alv. 2) 'Ενδυμασία πρὸς ἀλλαγὴν ἄλλης Θήρ.: *Μιὰ ἀλλαξι φοῦχα παίρων μοναχὰ μαζί μουν.*

Πβ. ἀλλαγή, ἀλλαξιά.

ἄλλαξιά ἡ, ἀλλαξία Ζάκ. Πελοπν. (Μάν.) Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Οἰν. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) ἀλλαξία Πόντ. (Κερασ.) ἀλλαξία σύνηθ. καὶ Πόντ. (Άμισ.) ἀλλαξία Κρήτ. Πελοπν. (Μεσσ.) Σκύρ. ἀλλαξία Κύπρ. ἀλλαξία "Ηπ. (Ζαγόρ.) κ. ἀ. ἀξιά Τσακων. ἀλλαξία Εῦρ. (Αύλωνάρ. Κονίστρ. Κύμ.) ἀλλασσιά Θράκ. (Ἐπιβάτ.)

Ἐκ τοῦ φ. ἀλλάζω. Ἡ λ. καὶ παρὰ Πορτ. Τὸ ἀλλαξία καὶ παρὰ Βλάχ. Διὰ τὸν τύπ. τῆς Τσακων. ἀξιά πρ. τὸ αὐτόθι ἀσσον ἐκ τοῦ ἀλλάσσον. Τὸ ἀλλασσία κατ' ἐπίδρασιν πιθανῶς τοῦ ἀλλάσσον, δι' διδ. ἀλλάζω.

1) Μεταβολὴ διευθύνσεως, συνήθως ἐπὶ ζώνων κατὰ τὴν ἀροτρίασιν Θράκ. (Ἐπιβάτ.) 2) 'Ανταλλαγή, συνήθως μετὰ τοῦ φ. κάνω κοιν.: *Κάνωμε ἀλλαξία τὰ φολόγα μας κοιν.* 'Εποίκαμεν ἀλλαξίαν Οἰν. "Ελ" ἀς εὐτάμε ἀλλαξίαν Τραπ. Χαλδ. 'Εκάμαμεν ἀλλαξίαν, ἔδωκα τὴν μούλαν μουν τῶι δικό λίρες τοῦ ἐπικασα τὸν ἀπ-παρόν του Κύπρ. || "Δσμ.

Παπλά μ', ἀν εἰσαι Χριστιανὸς κι ἀν εἰσαι γατισμένος, κάμε ἀλλαξία τὰ στέφανα καὶ βάλ' τα 'ς τὴν κονυμπάρα Κίμωλ. 3) 'Ενδυμασία ωρισμένη κυρίως πρὸς ἀλλαγὴν σύνηθ. καὶ Πόντ. (Χαλδ.): *Πῆρε μαζί του μιὰ ἀλλαξία φοῦχα σύνηθ.* "Εναν ἀλλαξίαν λώματα ἐπέμ' νανε με (μία ἀλλ. ἐνδύματα μοῦ ἀπέμεινεν) Χαλδ. β) 'Ο ἐσωτερικὸς ίματισμός, τὰ ἐσώρρουχα, τὰ ἀσπρόρρουχα πολλαχ.: "Ηβαλα 'ς τὴν πλύσι τρεῖς ἀλλαξίες τοῦ καθενοῦς "Ανδρ. 4) 'Εν γένει ἐνδυμασία πολλαχ.: "Εκαμα μιὰν ἀλλαξία φοῦχα χειμωνικὰ Κρήτ. Η νύφη ἐπῆρε τρεῖς ἀλλαξίες σκοντιά Μάν. Τὴ στολίσαρα

